

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	216
Land:	Rusland
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat. Tsjetsjenia og Ingusjetia: Situationen for tidligere politimenn
Udgivet:	22. april 2010
Optaget på baggrundsmaterialet:	22. juni 2010

Temanotat

Tsjetsjenia og Ingusjetia: Situasjonen for tidligere politimenn

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: mail@landinfo.no

www.landinfo.no

Rapport/Temanotat **Tsjetsjenia og Ingusjetia : Situasjonen for tidligere politimenn**

SUMMARY

Police officers in Chechnya can experience problems when they decide to withdraw from their position. They might be forced to continue or they can be met by certain reactions if they resign. The situation in Chechnya and Ingushetia is different when it comes to the treatment of former police officers. There is no available information saying that the situation of police officers who voluntarily have resigned face a difficult situation in Ingushetia.

SAMMENDRAG

Polititjenestemenn i Tsjetsjenia opplever problemer når de ønsker å slutte i sin stilling på eget initiativ. Delvis kan de oppleve å bli tvunget til å fortsette og delvis kan de oppleve reaksjoner hvis de virkelig slutter. Det er imidlertid en forskjell i situasjonen til den enkelte politimann i Tsjetsjenia og Ingusjetia. Det foreligger ikke informasjon om at situasjonen for politimenn som frivillig har sluttet i tjeneste har vært vanskelig i Ingusjetia.

INNHold

1. Innledning	5
2. Det formelle grunnlaget for oppsigelse	5
3. Politiarbeid og bestikkelser	6
4. Politimenn som ønsker å slutte i stillingen	7
4.1 Generelle vanskeligheter med å si opp stillingen	7
4.2 Politimenn med opprørbakgrunn	7
4.3 Politimenn som ikke har vært opprørere	8
4.4 Betydningen av rang i politiet	8
5. Politimenn i Ingusjetia	9
6. Referanser	10

1. INNLEDNING

Det har i senere tid kommet informasjon i diverse nyhetsmeldinger om at polititjenestemenn i Tsjetsjenia som ytrer ønske om å slutte i tjenesten, blir presset til å fortsette i jobben.

Landinfo forsøker i dette notatet å gi svar på hvilke reaksjoner politimenn som ønsker å slutte i jobben, kan møte. Videre hvorvidt det er polititjenestemenn i enkelte posisjoner som er mer sårbare enn andre ved eventuell oppsigelse. Landinfo ser også på situasjonen for politimenn i Ingusjetia, for å se om situasjonen der og i Tsjetsjenia er den samme.

Dette notatet baserer seg på informasjon innehentet via åpne kilder på nettet og informasjon innhentet fra aktuelle kilder via e-post. I tillegg er informasjon innehentet gjennom intervju med ulike kilder under Landinfos tjenestereise til Moskva i perioden 7. – 12. februar 2010.

2. DET FORMELLE GRUNNLAGET FOR OPPSIGELSE

I henhold til Loven om tjenester i organer underlagt Innenriksministeriet kan polititjenestemenn fratre stillingen i blant annet følgende situasjoner (Politiloven 1991):

- Etter personlig ønske
- Etter å ha oppnådd en viss alder; 45 år, for oberster 50 år (Memorial, e-post januar 2010)
- Brudd på tjenestekontrakt
- Overtallighet
- Sykdom
- Krenkelse av disiplin

En representant for Memorial opplyser at ved frivillig oppsigelse skal den ansatte henvende seg skriftlig med en søknad vedrørende fratredelsen. Dersom man blir oppsagt etter en beslutning fra ledelsen skal det foreligge en ordre om det.

Dersom en tjenestemann ikke møter opp på jobben uten grunn over lengre tid, kan han bli avskjediget på grunn av manglende oppmøte. Gyldig fravær fra jobben er for eksempel sykdom eller tjenestereise (Memorial, e-post januar 2010).

En politimann som ikke møter opp til tjeneste vil bli etterlyst. Før etterlysning settes i gang, skal opplysninger fra personens nærmeste om hvor vedkommende kan befinne seg innhentes.

Det at en person ikke har levert fra seg tjenestevåpen og tjenestebevis er også en grunn til at etterlysning settes i gang.

Dersom en tjenestemann fratrer stillingen på grunn av uenighet med ledelsen og dens ordre, kan ledelsen sette i gang straffeforfølgelse av vedkommende. Man kan ikke utelukke at bevis blir fabrikkert for å hevne seg på vedkommende (Memorial, e-post januar 2010).

3. POLITIARBEID OG BESTIKKELSER

Ifølge Informasjonssenteret for Rådet for ikke-statlige organisasjoner i Tsjetsjenia (The Council of NGOs in Chechnya) har lønningene til ansatte ved justismyndighetene i Tsjetsjenia gått ned med ca. 50 % etter at antiterroroperasjonen i Tsjetsjenia ble avsluttet 16. april 2009. Dette til tross for at politiarbeidet fortsatt er risikofyllt i Tsjetsjenia (Gorod48 News 2009).

Ifølge en representant for en lokal NGO måtte de som ønsket å arbeide i politiet tidligere betale bestikkelser for å bli ansatt. 3000 – 4000 USD var ikke uvanlig å betale for å få en stilling innen politiet. Størrelsen av bestikkelsen var avhengig av hvilken stilling og ved hvilken avdeling vedkommende ønsket å arbeide. Nå er situasjonen omvendt, ifølge denne kilden. Man trenger ikke lenger å betale bestikkelser for å få arbeid i politiet. Nå betaler man derimot bestikkelser for å kunne slutte i politiet (Ivanov 2009). Landinfo er gjennom flere tidligere reiser i området kjent med at betaling av bestikkelser for å få arbeid innenfor politiet har forekommet hyppig.

En representant for en internasjonal NGO i Moskva opplyser at veldig mange politimenn som jobber som etterforskere, i prokuratura eller i sikkerhetstjenesten i Tsjetsjenia og i Ingusjetia, ønsker å slutte i jobben sin. Representanten viser til at politiarbeidet er et risikofyllt yrke og henviser til de mange overgrep som begås mot myndighetsstrukturer fra opprørere eller kriminelle i Nord-Kaukasus. Representanten opplyser imidlertid at det ikke er andre jobber å oppdrive i området. I tillegg er disse jobbene godt betalt sammenlignet med andre jobber. Enkelte ganger blir politimenn rett og slett nektet å slutte i jobben og blir truet med tap av anseelse, pensjoner, privilegier og verre ting hvis de insisterer på oppsigelse. Representanten viser til at en del politifolk har rett til å be om å bli overført til andre deler av Russland, men slike overføringer blir systematisk nektet. I Dagestan blir politi som ønsker å slutte i jobben bedt om å betale store summer i bestikkelser. I den grad politimennene har tilgang til statshemmeligheter, hvilket mange har, har de ikke lov til å reise utenfor Russlands grenser før det har gått fem år etter at de har fratrådt sin stilling. Dette er imidlertid i strid med den Europeiske Menneskerettighetskonvensjon (Internasjonal NGO, e-post januar 2010).

Den samme NGOen opplyser videre at enkelte unge menn får en jobb i sikkerhetsstrukturene (politiet) for å oppnå egen beskyttelse og også beskyttelse for familien. Representanten opplyser imidlertid at det å jobbe i politiet eller å ha en nær forbindelse til en som jobber der ikke nødvendigvis gjør vedkommende immun for brudd på menneskerettighetene fra andre myndighetspersoner (e-post, januar 2010)

4. POLITIMENN SOM ØNSKER Å SLUTTE I STILLINGEN

4.1 GENERELLE VANSKELIGHETER MED Å SI OPP STILLINGEN

Ifølge Informasjonssenteret for Rådet for ikke-statlige organisasjoner i Tsjetsjenia (The Council of NGOs in Chechnya) ønsker mange politimenn å gå av, men dette er i praksis vanskelig. Senteret hevder at polititjenestemenn som ønsker å gå av risikerer å bli mishandlet og at de overordnede nekter å skrive under søknader om oppsigelse (Gorod48 News 2009).

Generelt er reaksjonene mot polititjenestemenn som går av negative, ifølge Memorial. Politimennene anses ikke lenger å være "en av oss", og de kan lett bli offer for mistenkeliggjøring (e-post, desember 2009). Memorial presiserer senere at det er umulig å slutte i jobben hos politiet etter "klassisk" skjema, ved å levere søknad for så å slutte. Memorial viser til at politiet bærer på så mye informasjon fra ulovlige aksjoner de har vært med på at de blir ikke gitt adgang til å slutte (intervju i Moskva februar 2010).

En annen representant for Memorial opplyser også at det er vanskelig å si opp en jobb fra politiet. Det er også vanskelig å sykmelde seg fra en slik jobb. Vedkommende som forsøker å slutte, kan bli presset til å fortsette og mange får ikke lov til å slutte. Det er derfor lite trolig at politimenn slutter frivillig (intervju i Oslo november 2009).

4.2 POLITIMENN MED OPPRØRERBAKGRUNN

Det kan forekomme at politimennene stilles for retten for "gamle saker". Dette er personer som tidligere har vært opprørere og som har fått amnesti og senere blitt politimenn. Om en slik person senere selv velger å gå av fra sin stilling, kan det skje at politiet prøver å få vedkommende straffedømt for andre forhold enn det vedkommende har fått amnesti for (Memorial, e-post desember 2009).

Memorial utdyper senere dette temaet. Politimenn skal i utgangspunktet kunne slutte, men det kan være farlig. En politimann i Tsjetsjenia som slutter er utsatt for reaksjoner, tilsvarende en forræder som utsetter seg for fare. Organisasjonen opplyser at politimennene kan bli beskyldt for å være opprørere uavhengig om de har vært det eller ikke (intervju i Moskva februar 2010).

En representant for Human Rights Watch (HRW) viser til at Kadyrov for noen år siden ga uformelle amnestier til opprørere. Dette innebar at personer kun byttet side fra å være opprører til å bli politimann, såkalt kadyrovtsy¹ (intervju februar 2010).

De som byttet side ble imidlertid ikke rensket fra anklagene som opprørere slik et offisielt amnesti ville medført. Dette betyr at en del politimenn fremdeles befinner seg på føderale ettersøkningslister for oppdrag de utførte som opprørere. Disse personene vil være trygge i Tsjetsjenia, men ikke andre steder i føderasjonen. En rekke lokale ledere av politistasjoner i Tsjetsjenia befinner seg på føderale

¹ Kadyrovtsy er en betegnelse på tidligere president Akhmed Kadyrovs politistyrke (HRW 2009). Denne enheten er for lengst oppløst, men ordet Kadyrovtsy benyttes fortsatt som fellesbetegnelse på ulike politistyrker i Tsjetsjenia, ifølge informasjon gitt av ulike kilder under Landinfos tjenestereise til Nord-Kaukasus i juni 2009.

ettersøkningslister, opplyser representanten. Det er således vanskelig for disse politilederne å slutte i sine stillinger så lenge de fortsatt er føderalt ettersøkt.

Representanten for HRW opplyser videre at en del politimenn kan være såkalt doble agenter, dvs. at de samarbeider med opprørerne samtidig som de er politimenn. Enkelte kan også mistenkes for å være doble agenter uten at det er tilfellet. Disse blir sagt opp og stilt strafferettslig ansvarlig. Enkelte av disse har også blitt drept, ifølge representanten for HRW (intervju februar 2010).

4.3 POLITIMENN SOM IKKE HAR VÆRT OPPRØRERE

Representanten for HRW opplyser at situasjonen til en politimann som ønsker å slutte i jobben på eget initiativ, også kan være vanskelig for de som ikke er tidligere opprørere. Uavhengig av politioppdrag kan det være risikabelt (intervju februar 2010).

HRW opplyser at det er sannsynlig at dersom en politimann slutter "uten lov", så vil vedkommende bli satt på en føderal liste. Dette vil også være tilfellet dersom han forlater jobben og tar med seg tjenestevåpen. HRW kjenner til tilfeller fra Tsjetsjenia der politimenn har sluttet og reist ut av landet. HRW kjenner ikke til tilfeller der politimenn har kunnet betale for å slutte i stillingen sin. Siden de besitter mye kunnskap som politimenn er det for risikabelt for myndighetene å la dem kjøpe seg ut av stillingen. Videre hevder HRW at det ikke er sannsynlig at en som slutter i politiet og som senere trues av opprørere, vil få noen som helst beskyttelse hos politiet. Vedkommende vil tvert imot bli sett på som en forræder av politiet (intervju februar 2010).

En representant for Amnesty opplyser at organisasjonen kjenner til et tilfelle med en politimann som trakk seg fra sin stilling i politiet. Vedkommende levde i skjul i en kort periode før han klarte å forlate landet og kom seg til Vesten. I mellomtiden ble huset hans ransaket og familien var overbevist om at politiet var ute etter ham pga. den informasjonen han satt inne med (e-post februar 2010).

4.4 BETYDNINGEN AV RANG I POLITIET

Memorial opplyser også at det er vanskelig å si noe om hvorvidt reaksjonene på oppsigelse er avhengig av hvilken posisjon/stilling den tidligere politimannen har hatt i politiet. Representanten opplyser at det generelt er vanskelig å vite hvorfor noen blir tatt inn (e-post desember 2009).

Graden av utsatthet for en tidligere politimann vil imidlertid kunne være avhengig av hvor nært den enkelte har jobbet president Kadyrov, ifølge Memorial. Relasjonen til Kadyrov er viktig. De som har jobbet nært Kadyrov vil være i en svært vanskelig situasjon hvis de trekker seg fra jobben. Kadyrovs menn jobber under press og kan bli møtt med drapstrusler om de ikke lyster ordre fra Kadyrov (intervju i Moskva februar 2010).

En annen representant for Memorial opplyser at det kan være lettere å slutte i tjeneste ved lokale politistasjoner enn ved høyere instanser i politi- og sikkerhetsstrukturer. Men også her kan det være vanskelig og man kan få redusert lønn, bli truet og mishandlet og i verste fall drept (intervju i Oslo november 2009).

En representant for en internasjonal NGO opplyser også at relasjonen til Kadyrov har betydning for hvorvidt det er mulig å slutte i sin stilling i politiet. Representanten peker på at det forventes lojalitet som politimann/medlem av sikkerhetsstyrkene og at det vil være særlig vanskelig å hoppe av hvis man har jobbet nært Kadyrov. Representanten opplyser at enhver forbindelse til Kadyrov som brytes, setter en person i stor fare. En tsjetsjensk avhopper fra politiet vil heller ikke kunne gjemme seg ved å dra over grensen til Ingusjetia (intervju februar 2010).

Representanten for HRW opplyser at selve posisjonen innad i politiet ikke er av betydning for hvilke reaksjoner han kan utsettes for idet alle kan være utsatt. Det finnes ikke det man kan kalle "vanlig" politiarbeid i Tsjetsjenia, ifølge representanten for HRW. De aller fleste politimenn har vært involvert i overgrep. Posisjonen til den enkelte polititjenestemann er dermed ikke avgjørende for vedkommendes situasjon ved en eventuell oppsigelse. HRW trekker likevel frem deltakelse i spesialoperasjoner som spesielt risikofylt. De som har vært involvert i denne typen jobboppdrag vet for mye, og myndighetene er redd for at informasjonen skal lekke ut (intervju februar 2010).

5. POLITIMENN I INGUSJETIA

HRW opplyser at i Ingusjetia, og også i Dagestan, er tidligere politimenn sårbare for angrep fra opprørere. Derfor er det vanskelig for denne gruppen å slutte i politiet. Det å jobbe i politiet gir en slags beskyttelse fordi dette er eneste måten på legalt vis å besitte våpen (intervju februar 2010).

En journalist fra Novaya Gazeta viser til at det først og fremst er opprørere som står bak drap på politimenn i Ingusjetia. Det å være politi betyr at du er fienden til Kaukasus' folk. Drap på politimenn kan være en ren hevnaksjon. Det trenger ikke være blodhevn, bare drap uten den tradisjonelle meglingen som ofte finner sted ved blodhevn (intervju februar 2010).

Situasjonen i Ingusjetia er en helt annen enn i Tsjetsjenia, ifølge Memorial. Politimenn i Ingusjetia som ønsker å slutte i tjenesten opplever ikke det samme presset. Memorial opplyser at myndighetene i Ingusjetia er helt annerledes enn i Tsjetsjenia og derfor er situasjonen en helt annen. I Ingusjetia er det ikke tidligere opprørere som bekler politistillingene og dermed står disse heller ikke på noen føderal ettersøkningsliste slik de kan gjøre i Tsjetsjenia (intervju i Moskva februar 2010).

En representant for en internasjonal NGO opplyser det samme. Avhoppere fra politiet i Ingusjetia er i en annen situasjon enn avhoppere fra politiet i Tsjetsjenia. De som selv sier opp sin politistilling i Ingusjetia vil være mindre utsatt for reaksjoner (intervju februar 2010).

Flere av kildene viser til at det er stor arbeidsløshet i Ingusjetia. Dersom politimenn ønsker å slutte i jobben, vil de ikke kunne få seg noen annen jobb.

6. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Gorod48.ru (2009, 15.mars). V Tsjetsjne tsena uvol'nenija iz militsij 3 tysjatsji dollarov. [I Tsjetsjenia koster det 3 tusen dollar å få slutte i politiet]. *Gorod48.ru*. Tilgjengelig fra <http://gorod48.ru/print/news-17431.html> [lastet ned 22. januar 2010]
- Human Rights Watch (2009, 2. juli). *What Your Children Do Will Touch Upon You*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/en/reports/2009/07/02/what-your-children-do-will-touch-upon-you> [lastet ned 13. april 2010]
- Ivanov, A. (2009, 14. mai). Board of NGOs: MIA forbids militiamen to resign. *Caucasian Knot*. Tilgjengelig fra <http://www.eng.kavkaz-uzel.ru/articles/10105/> [lastet ned 22. januar 2010]
- [Politiloven] (1991, 18. april). *O militsij, razdel 5 – Sluzjba v militsij [Politiloven, kapittel 5 – Polititjenesten]*. Tilgjengelig fra <http://zakon.kuban.ru/zakon/zm.htm> [lastet ned 19. mars 2010]
- Tsjetsjenskij komitet natsionalnovo spasenija [Tsjetsjensk komité for nasjonal redning] (2009, 14. mai). *Tsjetsjenskim militsioneram ne dajut uvol'njat'sja so sluzjby [Tsjetsjenske politimenn får ikke slutte i tjenesten]*. [s.l.]: Tsjetsjenskij komitet natsionalnovo spasenija [Tsjetsjensk komité for nasjonal redning]. Tilgjengelig fra <http://savechechny.narod.ru/inform/news208.htm> [lastet ned 22. januar 2010]

Muntlige kilder

- Amnesty- E-post februar 2010.
- Human Rights Watch. Intervju i Moskva februar 2010.
- Internasjonal NGO. E-post januar 2010 og intervju i Moskva februar 2010.
- Journalist i Novaya Gazeta. Intervju i Moskva februar 2010.
- Memorial, Ingusjetia. E-post januar 2010.
- Memorial. Intervju via diplomatkilde i Moskva desember 2009 og intervju i Moskva februar 2010.
- Memorial, lokal representant. Intervju i Oslo november 2009.